

Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lag om ändring av 47 § i lagen om försvarsmakten

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL

I denna proposition föreslås det att lagen om försvarsmakten ändras.

Enligt propositionen ska bestämmelserna om avgångsåldern i försvarsmaktens tjänster ändras så att de motsvarar den senareläggning av pensioneringen som föreskrivs i pensionslagen för den offentliga sektorn. Ett centralt mål vid beredningen av pensionsreformen var att från och med 2018 ska pensioneringen senareläggas med tre månader per år på lika villkor för alla personalgrupper. Också avgångsåldrarna för försvarsmaktens anställda måste därför höjas stegvis på motsvarande sätt.

Lagen avses träda i kraft så snart som möjligt.

INNEHÅLL

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL	1
INNEHÅLL	2
ALLMÄN MOTIVERING	3
1 NULÄGE OCH FÖRESLAGNA ÄNDRINGAR	3
1.1 Avgångsåldern i militära tjänster	3
1.2 Ändring av de tidigare bestämmelserna om avgångsåldern.....	4
1.2.1 Avgångsåldrarna för försvarsmaktens civila personal	4
1.2.2 De tidigare bestämmelserna om avgångsåldern i militära tjänster	5
1.3 Avgångsåldern i vissa militära tjänster	6
1.4 Rätten att kvarstå i tjänst efter avgångsåldern.....	7
1.5 Anpassningen av avgångsåldrarna till förändringen i livslängden.....	7
2 PROPOSITIONENS KONSEKVENSER	8
3 BEREDNINGEN AV PROPOSITIONEN	9
4 SAMBAND MED ANDRA PROPOSITIONER.....	11
DETALJMOTIVERING	12
1 LAGFÖRSLAG	12
2 IKRAFTTRÄDANDE	15
3 FÖRHÅLLANDE TILL GRUNDLAGEN SAMT LAGSTIFTNINGSORDNING	15
LAGFÖRSLAG	17
lag om ändring av 47 § i lagen om försvarsmakten.....	17
BILAGA	21
PARALLELLTEXT	21
lag om ändring av 47 § i lagen om försvarsmakten.....	21

ALLMÄN MOTIVERING

1 Nuläge och föreslagna ändringar

1.1 Avgångsåldern i militära tjänster

Pensionslagen för den offentliga sektorn (81/2016) trädde i kraft den 1 januari 2017. Enligt den lagen ska pensioneringen från och med 2018 senareläggas med tre månader per år till dess att en senareläggning på två år har uppnåtts 2025. I pensionslagen för den offentliga sektorn anges det när rätten till pension börjar. Man kan gå i pension när den lägsta åldern för ålderspension uppnåtts. Ett anställningsförhållande upphör på motsvarande sätt senast när avgångsåldern uppnås. I pensionslagen för den offentliga sektorn finns det också bestämmelser om militärpensionssystemet.

I 47 § i lagen om försvarsmakten (551/2007) föreskrivs det om avgångsåldrarna för militära tjänster vid försvarsmakten. För att undvika en situation där ett anställningsförhållande upphör vid avgångsåldern utan rätt till ålderspension ska bestämmelserna om avgångsåldern i lagen om försvarsmakten ändras så att de stämmer överens med pensionsreformen. Ett centralt mål vid beredningen av pensionsreformen var att från och med 2018 ska pensioneringen senareläggas med tre månader per år på lika villkor för alla grupper. Avgångsåldrarna måste likaså höjas stegvis på motsvarande sätt.

I pensionslagen för den offentliga sektorn graderas en militärs lägsta ålder för ålderspension utifrån militärens födelseår från 55 år och uppåt och för flygare från 45 år och uppåt. Det har inte fastställts en egen pensionsålderstabell för alla specialgrupper, men i 102 § 5 mom. i pensionslagen för den offentliga sektorn anges det att en militärs lägsta ålder för ålderspension är samma som hans eller hennes avgångsålder, om denna är högre än den i 2–4 mom. i paragrafen föreskrivna åldern för ålderspension. Om förutsättningarna i 6–7 mom. i paragrafen uppfylls kan en militär dock gå i ålderspension redan före sin avgångsålder.

Avgångsåldrarna i militära tjänster inom försvarsmakten ska på motsvarande sätt höjas stegvis med högst två år. En höjning är nödvändig eftersom den lägsta åldern för ålderspension annars blir högre än den nuvarande avgångsåldern, vilket innebär att rätt till ålderspension inte uppkommer. Av motsvarande skäl ska också avgångsåldrarna för dem som tjänstgör i uppgifter som förutsätter flygarutbildning höjas.

I fråga om de högsta militära tjänsterna inom försvarsmakten är avgångsåldern högre än för andra militära tjänster, dvs. 60–63 år. De högsta militära tjänsterna inom försvarsmakten är kommendören för försvarsmakten, chefen för huvudstaben och tjänsterna som general, amiral, försvarsmaktens chefsingenjör, försvarsmaktens överläkare, överste, kommodor, fältbiskop, militäröveringenjör, militäröverläkare och militärprofessor. Det är inte nödvändigt att höja avgångsåldrarna för de högsta tjänsterna eftersom personerna som tjänstgör i dem kan gå i ålderspension redan före sin avgångsålder, om förutsättningarna uppfylls, och de lägsta åldrarna för ålderspension inte är högre än de nuvarande avgångsåldrarna. För att pensionsreformen ska gälla alla personalgrupper på lika villkor är det dock motiverat att höja också avgångsåldrarna för de högsta tjänsterna. Detta gäller även tjänsten som general och tjänsten som överste i uppgifter som förutsätter flygarutbildning. I dessa uppgifter är avgångsålder nu 55 år i en tjänst som general och 52 år i en tjänst som överste. Avgångsåldrarna för de högsta militära tjänsterna ska höjas så att de graderas enligt födelseår med början från den nuvarande avgångsåldern.

I de övriga militära tjänsterna är avgångsåldern 55 år. Övriga militära tjänster är tjänsterna som officer, visstidstjänsterna för yngre officer, visstidstjänsterna för reservofficer, institutof-

ficerstjänsterna, tjänsterna som underofficer, visstidstjänsterna för underofficer, specialofficerstjänsterna, tjänsterna som militärpräst och visstidstjänsterna för specialofficer. Avgångsåldrarna för de övriga militära tjänsterna ska höjas så att de graderas enligt födelseår med början från avgångsåldern 55 år. Den avgångsålder som bestäms på detta sätt är densamma som den lägsta ålder för ålderspension som anges i 102 § 2 och 4 mom. i pensionslagen för den offentliga sektorn.

1.2 Ändring av de tidigare bestämmelserna om avgångsåldern

Finansministeriet har i sitt brev av den 29 januari 2016 till försvarsministeriet och inrikesministeriet ansett att det är viktigt att pensionsreformen gäller alla grupper av statligt anställda på lika villkor så att ingen grupp utesluts från ändringen. Med tanke på principen om likabehandlingen kräver detta att de tidigare bestämmelserna om avgångsåldern ändras.

1.2.1 Avgångsåldrarna för försvarsmaktens civila personal

Avgångsåldrarna för försvarsmaktens civila personal grundar sig på lagen om försvarsmakten. För nya civila tjänstemän som börjat tjänstgöra inom försvarsmakten den 1 januari 1993 eller senare (nedan *nya civila tjänstemän*) avviker avgångsåldern inte från den allmänna avgångsåldern 68–70 år för statstjänstemän. Avgångsåldern för civila tjänstemän som omfattas av de tidigare bestämmelserna om avgångsåldern (nedan *gamla civila tjänstemän*) har däremot kvarstått genom en ändring (678/2008) av ikraftträdandebestämmelsen i 50 § i lagen om försvarsmakten. Enligt den paragrafen tillämpas på avgångsåldern för den som den 31 december 2007 innehade en tjänst inom försvarsmakten de bestämmelser som gällde när lagen om försvarsmakten trädde i kraft, dvs. förordningen om försvarsmakten (667/1992), sådan den lyder ändrad genom förordning 1224/1995. I enlighet med den ändringen ska för en tjänsteman som den 31 december 1994 har tjänstgjort i en sådan civil tjänst inom försvarsmakten för vilken avgångsåldern vid nämnda tidpunkt har varit lägre än den allmänna avgångsåldern, och som har tjänstgjort inom försvarsförvaltningen den 31 december 1992 samt som före utgången av 1994 har pensionsgrundande tjänstgöringstid, avgångsåldern bestämmas som följer:

Pensionsgrundande tjänstgöring	Avgångsålder
minst 16 år	60 år
minst 13 år	61 år
minst 10 år	62 år
minst 7 år	63 år
minst 3 år	64 år
under 3 år	65 år

I enlighet med ikraftträdandebestämmelsen i en annan förordning om ändring av förordningen om försvarsmakten (1303/1996) gäller de tidigare avgångsåldrarna också för en sådan tjänsteman som den 31 december 1996 har tjänstgjort som specialofficer och vars tjänst ändrats till en civil tjänst, och som före utgången av 1996 hade pensionsgrundande tjänstgöringstid som specialofficer.

I enlighet med ikraftträdandebestämmelsen i en ytterligare förordning om ändring av förordningen om försvarsmakten (1032/1994) ska för en sådan tjänsteman som den 31 december 1994 har tjänstgjort i tjänsten som värvad och vars tjänst omvandlats till en civil tjänst avgångsåldern bestämmas på basis av den pensionsgrundande tjänstgöringen i tjänsten som värvad före utgången av 1994 som följer:

1) manlig värvad	
Pensionsgrundande tjänstgöring	Avgångsålder

minst 16 år	50 år
minst 13 år	51 år 6 månader
minst 10 år	53 år
minst 7 år	54 år 6 månader
minst 3 år	56 år
under 3 år	57 år 6 månader

2) kvinnlig värvad

Pensionsgrundande tjänstgöring

	Avgångsålder
minst 16 år	60 år
minst 13 år	61 år
minst 10 år	62 år
minst 7 år	63 år
minst 3 år	64 år
under 3 år	65 år

De tidigare avgångsåldrarna ska i enlighet med uppnåendet av avgångsåldern höjas med tre månader per år från och med 2018, dock med högst två år och upp till en avgångsålder på högst 65 år. Ändringen motsvarar ändringarna i de yrkesbaserade pensionsåldrarna enligt 6 § i lagen om införande av pensionslagen för den offentliga sektorn (82/2016).

1.2.2 De tidigare bestämmelserna om avgångsåldern i militära tjänster

Enligt ikraftträdande- och övergångsbestämmelsen i 50 § 4 mom. i lagen om försvarsmakten tillämpas på avgångsåldern för den som den 31 december 2007 innehade en tjänst inom försvarsmakten de bestämmelser som gällde när lagen om försvarsmakten trädde i kraft den 1 januari 2008. Bestämmelserna om avgångsåldern fanns i 56 § i förordningen om försvarsmakten (667/1992), som upphävdes när den nya lagen om försvarsmakten trädde i kraft. I ikraftträdandebestämmelsen i förordningarna 1032/1994 och 1303/1996 om ändring av förordningen om försvarsmakten föreskrevs det i fråga om militära tjänster om undantag från de åldersgränser som angavs i 56 §. Enligt ikraftträdandebestämmelsen i förordning 1032/1994 ska för en manlig tjänsteman som tjänstgör som underofficer avgångsåldern bestämmas på basis av den pensionsgrundande tjänstgöringen i tjänsten som värvad före utgången av 1994 som följer:

Pensionsgrundande tjänstgöring	Avgångsålder
minst 16 år	50 år
minst 13 år	51 år
minst 10 år	52 år
minst 7 år	53 år
minst 3 år	54 år
under 3 år	55 år

För en kvinnlig tjänsteman som är innehavare av en tjänst som underofficer och som har tjänstgjort som värvad den 31 december 1994 är avgångsåldern 60 år.

Enligt ikraftträdandebestämmelsen i förordning 1303/1996 är för en sådan person som den 31 december 1996 har varit anställd hos försvarsmakten och som utses till specialofficers tjänst eller till tjänsten som militärpräst, avgångsåldern 60 år.

De tidigare avgångsåldrarna ska från och med 2018 höjas med tre månader per år till dess att avgångsåldern har senarelagts med två år 2025.

1.3 Avgångsåldern i vissa militära tjänster

I enlighet med 47 § i lagen om försvarsmakten är avgångsåldern 55 år för tjänstemän som tjänstgör i tjänsterna som bl.a. försvarsmaktens chefsingenjör, försvarsmaktens överläkare, fältbiskop, militäröveringenjör och militäröverläkare. Enligt en ändring (678/2008) av ikraftträdandebestämmelsen i 50 § i den lagen tillämpas på avgångsåldern för en tjänsteman som den 31 december 2007 innehade en tjänst inom försvarsmakten de bestämmelser som gällde när lagen trädde i kraft. Avgångsåldern är enligt förordning 137/1998 om ändring av förordningen om försvarsmakten 60 år i tjänsten som försvarsmaktens chefsingenjör, försvarsmaktens överläkare, fältbiskop, militäröveringenjör och militäröverläkare. Enligt 47 § 2 mom. i lagen om försvarsmakten utfärdas genom förordning av statsrådet närmare bestämmelser om hur utbildning och erfarenhet ska beaktas vid reglering av avgångsåldern. En förordning har inte utfärdats eftersom det enligt 80 § i grundlagen genom lag ska utfärdas bestämmelser om grunderna för individens rättigheter och skyldigheter, såsom om avgångsåldrar.

Enligt 11 § i statsrådets förordning om försvarsmakten (1319/2007) är särskilda behörighetsvillkor för försvarsmaktens chefsingenjör och militäröveringenjör bl.a. tillräcklig erfarenhet i militäringenjörs uppgifter samt för försvarsmaktens överläkare och militäröverläkare bl.a. tillräcklig erfarenhet i militärläkares uppgifter. På grund av dessa särskilda behörighetsvillkor har de personer som i nuläget innehar tjänsterna som försvarsmaktens chefsingenjör, försvarsmaktens överläkare, militäröveringenjör och militäröverläkare varit anställda inom försvarsmakten den 31 december 2007, vilket innebär att deras avgångsålder är 60 år.

Av fältbiskopen krävs högre pastoralexamen, men med avvikelse från de högsta tekniska och medicinska tjänsterna inom försvarsmakten krävs det inte att fältbiskopen har tidigare erfarenhet från kyrkliga tjänster inom försvarsmakten. Högre pastoralexamen krävs för kyrkliga ledningsuppgifter, såsom kyrkoherde för församlingen. Till tjänsten som biskop väljs i praktiken endast personer som har tillräcklig erfarenhet och dessa personer är vanligen över 50 år.

De personer som utnämns till tjänsterna som försvarsmaktens chefsingenjör, försvarsmaktens överläkare, fältbiskop, militäröveringenjör och militäröverläkare har ofta påbyggnadsexamen samt utbildning som delvis bekostats av försvarsmakten. Tjänsterna förutsätter en omfattande och lång arbetserfarenhet. En person uppnår av denna orsak behörighet för de högre tjänsterna först sent i sin karriär. Avgångsåldern 55 år avbryter många personers tjänstebana före personen har möjlighet att söka de högre tjänsterna. Ur försvarsmaktens synvinkel är det inte ändamålsenligt att till en uppgift utnämna en person som inte kan tjänstgöra hela tidsfristen på fem år eller eventuellt en längre tid, vilket innebär att man går miste om behöriga sökande både från försvarsmakten och från andra håll. Den följande femårsperioden för t.ex. tjänsten som fältbiskop inleds 2017 och den nuvarande tjänsteinnehavaren uppnår 2018 sin avgångsålder på 55 år. Utnämningarna till dessa specialtjänster är i regel tidsbundna. Tidsmässigt sett kan möjligheten att tjänstgöra i de högre specialofficerstjänsterna i praktiken vara så kort att försvarsmakten inte till fullo kan utnyttja den långa utbildning och erfarenhet som innehas av specialofficerare i högre tjänster.

Före utnämningen till tjänsten ska personen samtycka till utnämningen och i samband med detta ska höjningen av avgångsåldern från 55 till 60 år diskuteras med dem som höjningen av avgångsåldern gäller.

Som avgångsålder för tjänsterna som försvarsmaktens chefsingenjör, försvarsmaktens överläkare, fältbiskop, militäröveringenjör och militäröverläkare föreslås 60–62 år som graderas enligt födelseår.

Tjänsten som biträdande militärprofessor inrättades den 1 augusti 2016 genom förordning 597/2016 om ändring av statsrådets förordning om försvarsmakten. Tjänsten ska tillsättas på samma sätt som tjänsten som militärprofessor, dvs. i enlighet med 38 a § i lagen om försvarsmakten. Med tjänsten som biträdande militärprofessor skapades ett nytt steg i tjänstestrukturen för vetenskaplig forskning och undervisning, och avsikten med tjänsten är att för forskare möjliggöra en yrkeskarriär inom Försvarshögskolan. Avgångsåldern fastställdes inte när tjänsten inrättades. Avgångsåldern för biträdande militärprofessor ska vara densamma som för militärprofessor, dvs. 60–62 år som graderas enligt födelseår.

1.4 Rätten att kvarstå i tjänst efter avgångsåldern

Enligt 47 § 3 mom. i lagen om försvarsmakten kan huvudstaben av tungt vägande skäl och med tjänstemannens samtycke besluta att en tjänsteman kan fortsätta i tjänsten en viss tid efter avgångsåldern. Detta gäller dock högst till dess att en tjänsteman fyller 68 år och en tjänsteman med en militärtjänst som militärprofessor fyller 63 år. Underofficerare som omfattas av de tidigare övergångsbestämmelserna kan beviljas rätt att kvarstå i tjänst under de förutsättningar som nämns i 3 mom. fram till högst utgången av den månad under vilken de uppnår avgångsåldern 50–55 år, som bestäms enligt 47 §. Försvarsutskottet har i sitt betänkande 1/2005 om regeringens proposition 199/2005 med förslag till lag om ändring av lagen om försvarsmakten föreslagit som riksdagens uttalande att försvarsmakten principiellt förhåller sig positiv till anställanden om förlängt anställningsförhållande med särskild hänsyn till fall där den intjänade pensionen understiger 60 procent. Rätten att kvarstå i tjänst har varit viktig för dem som tjänstgjort som värvade vid utgången av 1994 och vars intjänade pension utan rätten avsevärt skulle ha understigit 60 procent. Kvinnor som tjänstgjort som värvade kan beviljas rätt att kvarstå i tjänst till dess att de fyllt 60 år. Skillnaden i fråga om män och kvinnor beror på att utan rätten att kvarstå längre i tjänst blir den pension som kvinnor tjänar in betydligt lägre än mäns med anledning av familjeledigheter, vilka enligt den lagstiftning som gällde tidigare i regel inte har räknats som tid som berättigar till militärpension.

Genom en ändring (193/2016) av statstjänstemannalagen (750/1994) höjdes de allmänna avgångsåldrarna för tjänstemän enligt födelseår. I lagen om försvarsmakten ska 47 § 3 mom. ändras i överensstämmelse med ändringen av statstjänstemannalagen så att huvudstaben av tungt vägande skäl och med tjänstemannens samtycke kan besluta att en tjänsteman kan fortsätta i tjänsten en viss tid efter avgångsåldern, dock högst till utgången av den månad under vilken en tjänsteman som är född 1957 eller tidigare fyller 68 år, en tjänsteman som är född 1958–1961 fyller 69 år och en tjänsteman som är född efter 1961 fyller 70 år.

Genom militärpensionssystemet upprätthålls den ledarreserv med militär yrkesutbildning som försvarsmaktens krigstida trupper behöver. Ändringarna i pensionslagstiftningen innebär att efter övergångsperioden minskar reservens storlek med cirka 600 personer. Med tanke på upprätthållandet av ledarreserven är det inte motiverat att på något annat sätt ändra rätten att kvarstå i tjänst efter avgångsåldern. Rätten för de nuvarande underofficerare som tjänstgjorde som värvade vid utgången av 1994 att genom beslut av huvudstaben kvarstå i tjänst efter avgångsåldern till högst utgången av den månad under vilken en underofficer fyller 55 år ska inte ändras.

1.5 Anpassningen av avgångsåldrarna till förändringen i livslängden

Enligt 102 § i pensionslagen för den offentliga sektorn anpassas den lägsta åldern för ålderspension för en militär som är född 1973 eller senare och för en militär som tjänstgör i en tjänst som förutsätter flygarexamen och som är född 1983 eller senare till förändringen i livslängden. Den lägsta åldern för ålderspension fastställs genom social- och hälsovårdsministeriets förordning för det år då en militär fyller 54 år och en militär som tjänstgör i en tjänst som för-

utsätter flygarexamen fyller 44 år. Militärens lägsta ålder för ålderspension justeras med lika många månader som den lägsta ålder för ålderspension som avses i 83 § i lagen om pension för arbetstagare avviker från den föregående lägsta ålder för ålderspension som fastställts i enlighet med lagen om pension för arbetstagare. Den lägsta åldern för ålderspension för en militär som är född 1973 justeras från 57 års ålder för ålderspension, och den lägsta åldern för ålderspension för en militär som tjänstgör i en tjänst som förutsätter flygarexamen och som är född 1983 justeras från 47 års ålder för ålderspension. Den lägsta åldern för ålderspension för en militär fastställs första gången 2027 genom förordning av social- och hälsovårdsministeriet. Då justeras den lägsta åldern för ålderspension för de militärer som 2030 uppnår sin lägsta ålder för ålderspension enligt pensionslagen för den offentliga sektorn. Den lägsta åldern för ålderspension för en militär justeras med lika många månader som den lägsta ålder för ålderspension på 65 år som avses i lagen om pension för arbetstagare justeras med. Den lägsta ålder för ålderspension som ska fastställas kan dock avvika med högst två månader från den föregående lägsta ålder för ålderspension som fastställts. När den lägsta åldern för ålderspension fastställs första gången 2027 kan den lägsta fastställda lägsta ålder för ålderspension för en militär alltså vara högst 57 år och två månader och minst 56 år och 10 månader.

Avgångsåldrarna enligt denna proposition ska i överensstämmelse med justeringen av den lägsta åldern för ålderspension justeras så att det i enlighet med målet för propositionen går att undvika situationer där ett anställningsförhållande upphör vid avgångsåldern utan rätt till ålderspension. För att tillämpningen ska vara enkel ska avgångsåldrarna för de högsta tjänsterna, dvs. tjänsten som kommendör för försvarsmakten och chef för huvudstaben samt tjänsterna som general, amiral, försvarsmaktens chefsingenjör, försvarsmaktens överläkare, överste och kommodor, fältbiskop, militäröveringenjör, militäröverläkare samt militärprofessor och biträdande militärprofessor, dock justeras vid behov som jämna år.

Avsikten är att avgångsåldern på samma sätt som den lägsta åldern för ålderspension ska vara känd flera år innan avgångsåldern enligt denna proposition uppnås, så att en person i god tid kan planera sin framtid och förbereda sig för en eventuell pensionering.

2 Propositionens konsekvenser

Ekonomiska konsekvenser

De besparingar i pensionskostnaderna som höjningen av avgångsåldrarna medför uppgår i fråga om cirka 550 gamla civila tjänstemän, dvs. personer som tjänstgjort inom försvarsförvaltningen den 31 december 1992, till ungefär sju miljoner euro. För deras del är den genomsnittliga förlängningen av tjänstgöringstiden 13 månader då variationsintervallen är noll till 24 månader. Enligt Kevas registeruppgifter uppfyller cirka 145 sådana specialofficerare för vilka avgångsåldern nu är 60 år inte det krav på tjänstgöring i 30 eller 31 år som anges i 25 § i lagen om införande av pensionslagen för den offentliga sektorn. Dessa specialofficerare får rätt till pension vid den avgångsålder som föreslås i denna proposition. I fråga om dem uppgår besparingarna i pensionskostnaderna till cirka två miljoner euro. Utan den föreslagna höjningen av avgångsåldrarna skulle pensionsåldern inte stiga för de grupper som nämns ovan och ingen besparing i pensionskostnaderna skulle uppkomma.

Propositionen inverkar i praktiken på avgångsåldrarna för alla grupper av militär personal och på cirka 7 800 personer av sammanlagt cirka 8 200 personer som tjänstgör i en militär tjänst. I fråga om militärer inverkar propositionen inte på så kallade gamla militärer, dvs. militärer som tjänstgjorde redan på 1990-talet och som har eller kommer att få rätt till pension före 2018 på basis av antalet tjänstgöringsår. Cirka 400 av dem tjänstgör i en militär tjänst och av dem får cirka 300 rätt till pension före utgången av 2017. Ungefär 100 tjänstgör i de högsta tjänsterna

inom försvarsmakten och har redan tidigare fått rätt till pension på basis av antalet tjänstgöringsår. I fråga om de sammanlagt cirka 4 000 personer som tjänstgör i civila tjänster eller är anställda hos försvarsmakten inverkar propositionen på den personal som vid utgången av 1994 var och fortfarande är anställd hos försvarsmakten, vilket är sammanlagt cirka 550 personer.

Organisatoriska konsekvenser

Höjningen av avgångsåldrarna beror på höjningen av pensionsåldrarna, och konsekvenserna för försvarsmaktens krigstida truppers ledarreserv har behandlats i samband med beredningen av pensionslagen för den offentliga sektorn. Storleken på reserven med militär yrkesutbildning minskar med 600 personer från nuvarande cirka 2 400 personer. Strävan är att ändringens konsekvenser för försvarsmaktens krigstida truppers prestationsförmåga ska minimeras t.ex. genom att utbilda lämpliga värnpliktiga till ledare för de krigstida trupperna. Till följd av övergångsperioden för pensionsreformen som räcker fram till 2025 ska beslut om en eventuell ändring av personalstrukturen fattas senare.

Könsrelaterade konsekvenser

Propositionen inverkar på cirka 7 800 personer som tjänstgör i en militär tjänst. Av dessa personer är cirka 250 kvinnor. Till de delar propositionen inverkar på dem som värvats vid utgången av 1994 och i nuläget tjänstgör i en militär tjänst som underofficer eller en civil tjänst inom försvarsmakten, dvs. sammanlagt cirka 220 personer, är knappt 40 kvinnor och de resterande cirka 180 män. Avgångsåldern för män är 52–57 år och för kvinnor 62 år. Skillnaden mellan könen beror på att den intjänade pensionen jämnas ut genom en längre tjänstgöringstid eftersom den annars skulle bli avsevärt mycket lägre för kvinnor än för män. Detta beror på de bland kvinnor vanligare och oftare använda familjeledigheter som enligt den lagstiftning som gällde tidigare i regel inte har räknats som tid som berättigar till militärpension.

De personer som vid utgången av 1994 tjänstgjort i en civil tjänst inom försvarsmakten och fortfarande tjänstgör inom försvarsmakten och som från och med ingången av 2018 omfattas av propositionen uppgår till sammanlagt cirka 550. Av dem är cirka 330 kvinnor och cirka 220 män.

3 Beredningen av propositionen

Propositionen har beretts vid försvarsministeriet. Utlåtanden om propositionen har begärts av följande instanser:

republikens presidents kansli, inrikesministeriet, social- och hälsovårdsministeriet, finansministeriet, Keva, huvudstaben, Underofficersförbundet rf, Befälsförbundet rf, Upseeriliitto ry, Förhandlingsorganisationen för offentliga sektorns utbildade FOSU rf, Förbundet för den offentliga sektorn och välfärdsområdena JHL rf, Landsförsvarets Personalförbund MPHL rf, Maanpuolustuksen insinöörit ry, Maanpuolustuksen teknisten toimihenkilöiden liitto MTTL ry, Metallarbetarförbundet rf, Löntagarorganisationen Pardia rf, Puolustusvoimien diplomi-insinöörit ry, Finlands Maskinbefälsförbund SKL rf och Elbranschernas fackförbund rf. Begäran om utlåtande offentliggjordes också på försvarsministeriets webbsidor www.defmin.fi.

Ärendet har behandlats och försvarsmaktens personalorganisationer har hört om lagförslagen vid försvarsmaktens samarbetsförhandlingar den 27 oktober 2016. Dessutom har utlåtanden om utkastet till proposition begärts av personalorganisationerna.

Utlåtanden gavs av

inrikesministeriet, social- och hälsovårdsministeriet, finansministeriet, Keva, huvudstaben, Underofficersförbundet rf, Befälsförbundet rf, Upseeriliitto ry, Förbundet för den offentliga sektorn och välfärdsområdena JHL rf, Landsförsvarets Personalförbund MPHL rf, Maanpuolustuksen teknisten toimihenkilöiden liitto MTTL ry, Metallarbetarförbundet rf, Löntagarorganisationen Pardia rf och Puolustusvoimien diplomi-insinöörit ry.

Av remissutlåtandena sammanställdes ett detaljerat sammandrag som finns tillgängligt på försvarsministeriets webbsidor på adressen www.defmin.fi. Nedan behandlas de viktigaste observationerna och förslagen i utlåtandena.

Största delen av dem som gav utlåtanden ansåg att propositionen är nödvändig. Att höja avgångsåldrarna överensstämmer med målen för den allmänna pensionsreformen och stöder att statens personal behandlas lika vid ändringar som gäller pensioner.

Finansministeriet, Keva och Upseeriliitto ansåg att bedömningen av de ekonomiska konsekvenserna i det utkast till proposition som sänts på remiss var bristfällig. Enligt dem borde ändringarnas konsekvenser för de kostnader som pensionssystemet föranleder bedömas noggrannare. En bedömning gjordes och togs in i propositionen.

Finansministeriet och Keva fäste även uppmärksamhet vid bestämmelserna om avgångsåldern för den civila personal som omfattas av tidigare övergångsbestämmelser. De ansåg att för att höjningen av avgångsåldrarna ska gälla också de tjänstemän inom försvarsmakten som inklusive sina tjänster tidigare har flyttats till Servicecentret för statens ekonomi- och personalförvaltning (Palkeet) bör det i propositionen tas in en övergångsbestämmelse om detta. En övergångsbestämmelse har tagits in i propositionen.

Landsförsvarets Personalförbund MPHL rf föreslog att det inte ska göras några ändringar i avgångsåldrarna för de civila tjänstemän som omfattas av tidigare övergångsbestämmelser. Förslaget motiverades med att det finns få sådana tjänstemän och att det inom försvarsmakten den 1 januari 2015 gjordes en omfattande försvarsmaktsreform som inbegrep att mer än 2 100 uppgifter inom försvarsmakten gallrades bort. Gallringen gällde den civila personalen. Maanpuolustuksen teknisten toimihenkilöiden liitto MTTL ry och Pardia rf lade fram förslag som stödde MPHL:s förslag. För att ändringen av pensionslagstiftningen ska gälla alla grupper av statligt anställda på lika villkor ändrades propositionen inte till denna del.

Enligt utkastet till proposition ska avgångsåldrarna i de högsta militära tjänsterna inte ändras. Keva uppmärksammade detta. Enligt finansministeriets åsikt ska personalen i princip behandlas lika och höjningen av avgångsåldrarna bör också gälla de högsta militära tjänsterna. Huvudstaben ansåg i sitt utlåtande att avgångsåldrarna i de högsta militära tjänsterna inte bör höjas. Med tanke på principen om likabehandling ändrades propositionen så att höjningen av avgångsåldrarna gäller också de högsta militära tjänsterna.

Enligt 47 § 2 mom. i utkastet till proposition ska avgångsåldern vara 45–50 år i uppgifter som förutsätter flygarutbildning med beaktande av personens utbildning och erfarenhet. Med tanke på verkställandet av pensioner och pensionsrådgivningen är det enligt Keva mycket viktigt att mer detaljerade bestämmelser om avgångsåldern tas in i lagen. I propositionen har avgångsåldrarna specificerats enligt tjänstebeteckning.

Huvudstaben instämde med utkastet till proposition om att avgångsåldern i tjänsten som general och tjänsten som överste i uppgifter som förutsätter flygarutbildning ska höjas med före-

slagna två år, vilket innebär att efter övergångsperioden är avgångsåldern i tjänsten som general 57 år och i tjänsten som överste 54 år.

Underofficersförbundet föreslog att underofficerare också i fortsättningen ska ha möjlighet att av vägande skäl kvarstå i tjänsten efter det att den personliga avgångsåldern uppnåtts i de fall där avgångsåldern är lägre än de 57 år som anges i pensionslagen för den offentliga sektorn. Dessa fall utgör enskilda undantag från grundstadgan i lagen om försvarsmakten och är fortfarande föremål för huvudstabens beslutanderätt och det funktionella behov som den överväger samt tjänstemannens samtycke. Med tanke på förvaltningen av militärpensionssystemet och personalstrukturen är det inte motiverat att utvidga militärers möjlighet att kvarstå i tjänsten efter avgångsåldern. För de underofficerare vars avgångsålder är lägre än 55 år är det i nuläget möjligt att kvarstå i tjänsten till 55 års ålder. En grund för denna möjlighet har varit att en underofficer har kunnat inleda sin tjänstgöring vid en ålder som innebär att den pension som underofficeren tjänat in avsevärt underskrider maximibeloppet. Möjligheten ska därför kvarstå.

Huvudstaben föreslog att på grund av uppgifternas omfattning och den arbetserfarenhet som krävs ska avgångsåldern i tjänsterna som militäröveringenjör och militäröverläkare jämföras med avgångsåldern i tjänsterna som överste och kommodor, dvs. avgångsåldern för militäröveringenjör och militäröverläkare ska vara 60 år. MTTL ry och Pardia rf föreslog att avgångsåldern i tjänsterna som militäröveringenjör ska jämföras med avgångsåldern i tjänsterna som överste och kommodor. I propositionen föreslås det att avgångsåldrarna ska graderas enligt födelseår till 60–62 år.

Enligt huvudstaben bör avgångsåldrarna i tjänsterna som militärprofessor och biträdande militärprofessor inte ändras. Med tanke på principen om likabehandling föreslås det att avgångsåldern för en militärprofessor ska höjas och graderas enligt födelseår till 60–62 år. Det finns inga tidigare bestämmelser om avgångsåldern för en biträdande militärprofessor. I propositionen föreslås det att avgångsåldern ska vara 60–62 år som graderas enligt födelseår.

4 Samband med andra propositioner

I riksdagen behandlas samtidigt förslaget till ändring av lagen om gränsbevakningsväsendets förvaltning. I den propositionen ska bestämmelserna om avgångsåldern i tjänsterna vid gränsbevakningsväsendet ändras så att de motsvarar den senareläggning av pensioneringen som fastställs i pensionslagen för den offentliga sektorn. För att säkerställa likabehandlingen är det motiverat att behandla propositionerna samtidigt.

DETALJMOTIVERING

1 Lagförslag

Lagen om försvarsmakten

47 §. *Avgångsålder och rätten att kvarstå i tjänst efter avgångsåldern.* Den gällande 47 § innehåller bestämmelser om avgångsålder och rätten att kvarstå i tjänst efter avgångsåldern.

I 1 mom. föreskrivs det om avgångsåldern i en militär tjänst inom försvarsmakten. Det ska i paragrafen göras sådana ändringar i avgångsåldrarna som beror på pensionslagen för den offentliga sektorn och som krävs med tanke på likabehandlingen av personalgrupper. I 1 punkten i momentet ska avgångsåldern för kommendören för försvarsmakten höjas från 63 till 65 år enligt födelseår.

Enligt 2 punkten i momentet ska avgångsåldern för chefen för huvudstaben och i tjänsterna som general, amiral, försvarsmaktens chefsingenjör, försvarsmaktens överläkare, överste och kommodor, fältbiskop, militäröveringenjör, militäröverläkare samt militärprofessor och biträdande militärprofessor vara 60–62 år som graderas enligt födelseår. Eftersom det i 80 § i grundlagen anges att det genom lag ska utfärdas bestämmelser om grunderna för individens rättigheter och skyldigheter ska i 2 punkten strykas bemyndigandet att genom förordning av statsrådet närmare föreskriva om tjänster som är jämförbara med de tjänster som nämns i punkten. Tjänsterna som försvarsmaktens chefsingenjör, försvarsmaktens överläkare, fältbiskop, militäröveringenjör, militäröverläkare och biträdande militärprofessor ska tas in i punkten och dessa är i fråga om kraven på utbildning och erfarenhet samt tjänstgöringsgrad jämförbara med de övriga tjänster som anges i punkten. Höjningen av avgångsåldern uppgår med undantag för tjänsten som fältbiskop till högst två år justerad enligt person. Utnämningen till tjänsten som fältbiskop gäller en tidsperiod på fem år. Den nuvarande tjänsteinnehavarens tjänsteförhållande upphör 2017. Tjänsteinnehavaren uppnår 2018 den nuvarande avgångsåldern på 55 år, vilket innebär att den föreslagna ändringen inte påverkar hans rätt till militärpension. Avgångsåldern i tjänsten som biträdande militärprofessor har inte fastslagits tidigare och ingen tjänst har hittills inrättats. Utifrån tjänstens krav på utbildning och erfarenhet och de uppgifter som tjänsten enligt planerna ska inbegripa är det motiverat att avgångsåldern i tjänsten som biträdande militärprofessor motsvarar avgångsåldern i tjänsten som militärprofessor. Tjänsten som biträdande militärprofessor infördes den 1 augusti 2016 genom en ändring (597/2016) av statsrådets förordning om försvarsmakten (1319/2007). I 2 punkten i det föreslagna momentet ska det också fastställas att avgångsåldern för en tjänsteinnehavare i tjänsten som general i uppgifter som förutsätter flygarutbildning höjs enligt födelseår från nuvarande 55 år till 57 år och att avgångsåldern för en tjänsteinnehavare i tjänsten som överste i uppgifter som förutsätter flygarutbildning höjs enligt födelseår från nuvarande 52 år till 54 år. De ändringar som föreslås i avgångsåldrarna i de högre tjänster som förutsätter flygarutbildning motsvarar de ändringar som föreslås i avgångsåldrarna i försvarsmaktens övriga högre tjänster.

I 3 punkten i momentet ska det föreskrivas om avgångsåldrarna för andra officerare än dem som nämns i 1 eller 2 punkten. I nuläget är avgångsåldern i dessa tjänster 55 år, men i uppgifter som förutsätter flygarutbildning är avgångsåldern dock 45–50 år med beaktande av personens utbildning och erfarenhet. Dessa avgångsåldrar ska höjas stegvis enligt födelseår med högst två år. För dem som är födda 1962 eller tidigare förblir avgångsåldern 55 år. För dem som är födda 1963 eller senare fram till 1972 ska avgångsåldern från och med 2018 höjas med tre månader per åldersklass till dess att pensioneringen har senarelagts med två år 2025. För dem som är födda 1970–1972 är avgångsåldern 57 år.

Momentets 3 punkt ska även innehålla närmare bestämmelser om avgångsåldrarna för dem som tjänstgör i uppgifter som förutsätter flygarutbildning med beaktande av utbildning och erfarenhet. I 47 § 2 mom. i lagen om försvarsmakten anges det att ”genom förordning av statsrådet utfärdas närmare bestämmelser om hur utbildning och erfarenhet skall beaktas vid reglering av avgångsåldern. Kommendören för försvarsmakten förordnar i enlighet med de grunder som försvarsministeriet fastställer vilka uppgifter som förutsätter flygarutbildning. Huvudstaben beslutar om avgångsåldern för tjänstemän som tjänstgör i sådana uppgifter.” Enligt 29 § i statsrådets förordning om försvarsmakten (1319/2007) fastställs avgångsåldrarna i övriga uppgifter som kräver flygarutbildning enligt kvaliteten på och omfattningen av flygarutbildningen samt enligt den erfarenhet som införskaffats i uppgifter som kräver flygarutbildning. I praktiken har avgångsåldern för dem som tjänstgör i tjänsten som institutofficer i uppgifter som förutsätter flygarutbildning varit 45 år och avgångsåldern för dem som tjänstgör i tjänsten som officer 50 år. Det föreslås att dessa avgångsåldrar ska fastställas och höjas stegvis enligt födelseår med högst två år, dvs. till 47 och 52 år.

I 1 mom. 4–6 punkten ska det föreskrivas om avgångsåldrarna i vissa av försvarsmaktens militära tjänster enligt de tidigare övergångsbestämmelserna. Enligt ikraftträdande- och övergångsbestämmelsen i 50 § 4 mom. i lagen om försvarsmakten tillämpas på avgångsåldern för den som den 31 december 2007 innehade en tjänst inom försvarsmakten de bestämmelser som gällde när lagen om försvarsmakten trädde i kraft den 1 januari 2008. Bestämmelserna om avgångsåldern fanns i 56 § i förordningen om försvarsmakten (667/1992), som upphävdes när den nya lagen om försvarsmakten trädde i kraft. Undantag från åldersgränserna enligt 56 § i förordningen fanns i ikraftträdandebestämmelserna i vissa förordningar om ändring av förordningen om försvarsmakten (1032/1994, 1224/1995 och 1303/1996). Denna bestämmelse gäller

- personer som den 31 december 1996 har varit anställda hos försvarsmakten och som efter det har utsetts eller utses till specialofficers tjänst eller till tjänsten som militärpräst,
- manliga tjänstemän i tjänsten som underofficer som har pensionsgrundande tjänstgöring i tjänsten som värvad före utgången av 1994,
- kvinnliga tjänstemän i tjänsten som underofficer som har tjänstgjort som värvade den 31 december 1994.

I 2 mom. 1–4 punkten ska det föreskrivas om avgångsåldrarna i vissa av försvarsmaktens civila tjänster enligt de tidigare övergångsbestämmelserna. För dem gäller samma bestämmelser som för de militära tjänster som avses i 1 mom. 4–6 punkten. Denna bestämmelse gäller

- manliga tjänstemän som tjänstgör i en civil tjänst inom försvarsmakten och vars tjänst har ändrats från tjänsten som specialofficerare till en civil tjänst och som före utgången av 1996 hade pensionsgrundande tjänstgöringstid i tjänsten som specialofficer,
- manliga tjänstemän som tjänstgör i en civil tjänst inom försvarsmakten och vars tjänst som värvad har omvandlats till en civil tjänst och som före utgången av 1994 hade pensionsgrundande tjänstgöringstid i tjänsten som värvad,
- kvinnliga tjänstemän som tjänstgör i en civil tjänst inom försvarsmakten och vars tjänst som värvad har omvandlats till en civil tjänst och som före utgången av 1994 hade pensionsgrundande tjänstgöringstid i tjänsten som värvad, och
- tjänstemän som tjänstgör i en annan tjänst än en militär tjänst och har tjänstgjort inom försvarsförvaltningen den 31 december 1992 och som den 31 december 1994 tjänstgjorde i en

sådan civil tjänst inom försvarsmakten för vilken avgångsåldern var lägre än den allmänna avgångsåldern.

Det finns sammanlagt drygt 850 sådana personer inom försvarsmakten.

I 3 mom. ska det i överensstämmelse med ändringen av pensionslagen för den offentliga sektorn föreskrivas om höjningen av de avgångsåldrar som anges i 1 mom. 4–6 punkten och 2 mom. 1–4 punkten. Ändringen är behövlig för att pensionsreformen ska gälla alla grupper av statligt anställda på lika villkor. Avgångsåldrarna ska från och med ingången av 2018 årligen höjas så att om den avgångsålder som anges i 1 mom. 4–6 punkten och 2 mom. 1–4 punkten uppnås

- 1) 2018 höjs avgångsåldern med tre månader,
- 2) 2019 höjs avgångsåldern med sex månader,
- 3) 2020 höjs avgångsåldern med nio månader,
- 4) 2021 höjs avgångsåldern med ett år,
- 5) 2022 höjs avgångsåldern med ett år och tre månader,
- 6) 2023 höjs avgångsåldern med ett år och sex månader,
- 7) 2024 höjs avgångsåldern med ett år och nio månader,
- 8) 2025 höjs avgångsåldern med två år.

Paragrafens 4 mom. motsvarar det gällande 47 § 3 mom. om rätten att kvarstå i tjänst efter avgångsåldern. Maximialdersgränserna enligt det gällande 3 mom. ska i enlighet med pensionsreformen höjas så att huvudstaben kan bevilja de civila tjänstemän som är födda 1957 eller tidigare och omfattas av de tidigare övergångsbestämmelserna rätt att kvarstå i tjänst högst till dess att de fyller 68 år. En tjänsteman som är född 1958–1961 kan ges rätt att fortsätta i tjänsten till dess att tjänstemannen fyller 69 år och en tjänsteman som är född senare till dess att tjänstemannen fyller 70 år samt en tjänsteman med en militär tjänst som militärprofessor högst till dess att tjänstemannen fyller 63 år.

Som en del av totalreformen av statens pensionssystem ändrades bestämmelserna om militärpension från och med ingången av 1995. Till följd av pensionsreformen förekommer det inom försvarsmakten fortfarande undantag från de allmänna gränserna för avgångsåldern. Arrangemangen under övergångsperioden för reformen höll på att föra med sig situationer där personer skulle ha varit tvungna att avgå trots att de ännu inte hade hunnit tjäna in full pension. Detta gällde militärer som före 1995 års pensionsreform varit anställda i tjänsten som värvad samt vissa andra tjänstemän. År 2005 fogades det till lagen om försvarsmakten en ny 7 a § (RP 199/2005) som oförändrad blev 47 § 3 mom. i den gällande lagen. Avsikten med bestämmelsen var att möjliggöra att en tjänsteman av vägande skäl kan kvarstå i sin militära tjänst. Som exempel på sådana vägande skäl som avses i paragrafen kan nämnas en situation där den pensionstillväxt som inverkar på tjänstemannens pensionslön är mindre än 60 procent och det också i övrigt finns tillräckliga skäl vad verksamheten beträffar för att förlänga anställningsförhållandet. Pensionstillväxtens ringa storlek berättigar inte som sådan tjänstemannen att fortsätta i sin anställning efter avgångsåldern, om det inte ur huvudstabens synvinkel är ändamålsenligt med tanke på verksamheten att bevilja möjlighet att fortsätta. Således behöver försvarsmakten inte avvika från de i paragrafen angivna gränserna för avgångsåldern för andra än sådana personer som tjänstgör i en civil tjänst eller en militär tjänst som underofficer och som omfattas av de tidigare övergångsbestämmelserna, av vilka de senare kan beviljas rätt att kvarstå i sin tjänst på de villkor som nämns i momentet fram till högst utgången av den månad under vilken de uppnår avgångsåldern 55 år.

Det gällande 47 § 4 mom. blir oförändrat 5 mom.

2 Ikraftträdande

Lagen föreslås träda i kraft så snart som möjligt.

3 Förhållande till grundlagen samt lagstiftningsordning

I propositionen föreslås det att avgångsåldrarna för dem som tjänstgör i försvarsmaktens militära tjänster och uppgifter som flygare ska höjas så att de motsvarar de lägsta åldrarna för ålderspension enligt pensionslagen för den offentliga sektorn. Syftet med ändringen är att förhindra en situation där ett anställningsförhållande upphör vid avgångsåldern utan rätt till ålderspension. Avgångsåldrarna följer i regel de lägsta åldrarna för ålderspension enligt pensionsreformen och dessa är redan kända för de framtida pensionstagarna. Avgångsåldern i tjänsterna som försvarsmaktens chefsingenjör, försvarsmaktens överläkare, fältbiskop, militäröveringenjör och militäröverläkare ska med avvikelse från de övriga tjänsterna höjas med mer än två år. Med undantag för fältbiskopen omfattas alla nuvarande tjänsteinnehavare av övergångsbestämmelserna för de tidigare bestämmelserna, vilket innebär att deras avgångsålder höjs med högst två år. Den nuvarande fältbiskopens tjänsteförhållande för viss tid upphör 2017, och om han eventuellt ansöker om tjänsten på nytt görs det med vetskap om att avgångsåldern höjts. Bestämmelserna om avgångsåldern påverkar inte nämnvärt ålderspensionens belopp. Höjningen av avgångsåldern kan dock förbättra den pension som tjänas in, men samtidigt kan uppnående av pensionens maximibelopp medföra att ingen ytterligare pension tjänas in.

I propositionen föreslås det också att de särskilda avgångsåldrarna för de civila tjänstemän som omfattas av tidigare övergångsbestämmelser höjs på samma sätt, dvs. från och med 2018 fram till 2025 med tre månader per varje kalenderår, och med sammanlagt högst två år. Förslaget innebär inte att de tidigare avgångsåldrarna slopas utan att de höjs stegvis i överensstämmelse med höjningen av den allmänna pensionsåldern. Ändringen ska genomföras stegvis, vilket innebär en anpassningsperiod. Som högst stiger avgångsåldern med två år, men denna höjning gäller dock endast personer som vid ikraftträdandet av lagen uppnår sin avgångsålder först 2025 eller senare. Grunden för höjningen av avgångsåldrarna är likabehandling av människor. Höjningen kan jämföras med höjningen av de yrkesbaserade pensionsåldrarna (GrUU 5/2015 rd).

Enligt grundlagsutskottets utlåtanden gäller grundlagsskyddet av pensionsrättigheterna en konkret ekonomisk förmån som en person anses ha tjänat in tidigare och inte skydd av ett gällande pensionsarrangemang. Eftersom propositionen inte inverkar på de ekonomiska förmåner som tjänats in av de gamla förmånstagare som avses i 1 § i lagen om ändring (1528/1993) av lagen om statens pensioner (280/1966), anses de föreslagna ändringarna inte vara problematiska med tanke på det egendomsskydd som avses i 15 § i grundlagen.

Det ska enligt 80 § i grundlagen genom lag utfärdas bestämmelser om grunderna för individens rättigheter och skyldigheter. Enligt propositionen ska det genom lag utfärdas bestämmelser om avgångsåldrarna fram till 2029. En militärs lägsta ålder för ålderspension ska enligt 102 § 4 mom. i pensionslagen för den offentliga sektorn från och med 2027 justeras genom förordning av social- och hälsovårdsministeriet med lika många månader som den lägsta ålder för ålderspension som avses i 83 § i lagen om pension för arbetstagare (395/2006) avviker från den föregående lägsta ålder för ålderspension som fastställts i enlighet med lagen om pension för arbetstagare. De avgångsåldrar som föreslås i denna proposition ska vid behov justeras senare så att målet med denna proposition uppnås, dvs. så att man undviker en situation där ett anställningsförhållande upphör vid avgångsåldern utan rätt till ålderspension.

RP 30/2017 rd

Enligt regeringens uppfattning kan den föreslagna lagen behandlas i vanlig lagstiftningsordning.

Med stöd av vad som anförts ovan föreläggs riksdagen följande lagförslag:

Lag

om ändring av 47 § i lagen om försvarsmakten

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen om försvarsmakten (551/2007) 47 §, sådan den lyder delvis ändrad i lag
1617/2009, som följer:

47 §

Avgångsålder och rätten att kvarstå i tjänst efter avgångsåldern

Avgångsåldern i en militär tjänst är

- 1) för kommendören för försvarsmakten, enligt födelseår
 - a) 63 år för den som är född 1954 eller tidigare,
 - b) 63 år och 3 månader för den som är född 1955,
 - c) 63 år och 6 månader för den som är född 1956,
 - d) 63 år och 9 månader för den som är född 1957,
 - e) 64 år för den som är född 1958,
 - f) 64 år och 3 månader för den som är född 1959,
 - g) 64 år och 6 månader för den som är född 1960,
 - h) 64 år och 9 månader för den som är född 1961,
 - i) 65 år för den som är född 1962–1964,
 - 2) för chefen för huvudstaben och i tjänsterna som general, amiral, försvarsmaktens chefsingenjör, försvarsmaktens överläkare, överste och kommodor, fältbiskop, militäröveringenjör, militäröverläkare samt militärprofessor och biträdande militärprofessor, enligt födelseår
 - a) 60 år för den som är född 1957 eller tidigare,
 - b) 60 år och 3 månader för den som är född 1958,
 - c) 60 år och 6 månader för den som är född 1959,
 - d) 60 år och 9 månader för den som är född 1960,
 - e) 61 år för den som är född 1961,
 - f) 61 år och 3 månader för den som är född 1962,
 - g) 61 år och 6 månader för den som är född 1963,
 - h) 61 år och 9 månader för den som är född 1964,
 - i) 62 år för den som är född 1965–1967,
- i uppgifter som förutsätter flygarutbildning i en tjänst som general dock
- a) 55 år för den som är född 1962 eller tidigare,
 - b) 55 år och 3 månader för den som är född 1963,
 - c) 55 år och 6 månader för den som är född 1964,
 - d) 55 år och 9 månader för den som är född 1965,
 - e) 56 år för den som är född 1966,
 - f) 56 år och 3 månader för den som är född 1967,
 - g) 56 år och 6 månader för den som är född 1968,
 - h) 56 år och 9 månader för den som är född 1969,
 - i) 57 år för den som är född 1970–1972,
- i uppgifter som förutsätter flygarutbildning i en tjänst som överste
- a) 52 år för den som är född 1965 eller tidigare,
 - b) 52 år och 3 månader för den som är född 1966,
 - c) 52 år och 6 månader för den som är född 1967,
 - d) 52 år och 9 månader för den som är född 1968,

- e) 53 år för den som är född 1969,
 - f) 53 år och 3 månader för den som är född 1970,
 - g) 53 år och 6 månader för den som är född 1971,
 - h) 53 år och 9 månader för den som är född 1972,
 - i) 54 år för den som är född 1973–1975,
- 3) i tjänsterna som officer, visstidstjänsterna för yngre officer, visstidstjänsterna för reservofficer, institutofficerstjänsterna, tjänsterna som underofficer, visstidstjänsterna för underofficer, specialofficerstjänsterna, tjänsterna som militärpräst och visstidstjänsterna för specialofficer, enligt födelseår,
- a) 55 år för den som är född 1962 eller tidigare,
 - b) 55 år och 3 månader för den som är född 1963,
 - c) 55 år och 6 månader för den som är född 1964,
 - d) 55 år och 9 månader för den som är född 1965,
 - e) 56 år för den som är född 1966,
 - f) 56 år och 3 månader för den som är född 1967,
 - g) 56 år och 6 månader för den som är född 1968,
 - h) 56 år och 9 månader för den som är född 1969,
 - i) 57 år för den som är född 1970–1972,
- i uppgifter som förutsätter flygarutbildning i en tjänst som officer dock
- a) 50 år för den som är född 1967 eller tidigare,
 - b) 50 år och 3 månader för den som är född 1968,
 - c) 50 år och 6 månader för den som är född 1969,
 - d) 50 år och 9 månader för den som är född 1970,
 - e) 51 år för den som är född 1971,
 - f) 51 år och 3 månader för den som är född 1972,
 - g) 51 år och 6 månader för den som är född 1973,
 - h) 51 år och 9 månader för den som är född 1974,
 - i) 52 år för den som är född 1975–1977,
- i uppgifter som förutsätter flygarutbildning i en tjänst som institutofficer
- a) 45 år för den som är född 1972 eller tidigare,
 - b) 45 år och 3 månader för den som är född 1973,
 - c) 45 år och 6 månader för den som är född 1974,
 - d) 45 år och 9 månader för den som är född 1975,
 - e) 46 år för den som är född 1976,
 - f) 46 år och 3 månader för den som är född 1977,
 - g) 46 år och 6 månader för den som är född 1978,
 - h) 46 år och 9 månader för den som är född 1979,
 - i) 47 år för den som är född 1980–1982,
- 4) för en sådan person som den 31 december 1996 har varit anställd hos försvarsmakten och som har utnämnts eller utnämns till en tjänst som specialofficer eller till en tjänst som militärpräst, 60 år,
- 5) för en sådan manlig tjänsteman som är innehavare av en tjänst som underofficer, och som före utgången av 1994 hade sådan pensionsgrundande tjänstgöringstid i tjänsten som värvad som uppgår till
- a) minst 16 år, 50 år,
 - b) minst 13 år, 51 år,
 - c) minst 10 år, 52 år,
 - d) minst 7 år, 53 år,
 - e) minst 3 år, 54 år,
 - f) under 3 år, 55 år,
- 6) för en sådan kvinnlig tjänsteman som är innehavare av en tjänst som underofficer, och som den 31 december 1994 har tjänstgjort som värvad, 60 år.
- Avgångsåldern i en civil tjänst inom försvarsmakten är

1) för en sådan manlig tjänsteman vars tjänst som specialofficer har omvandlats till en civil tjänst, och som före utgången av 1996 hade sådan pensionsgrundande tjänstgöringstid i tjänsten som specialofficer som uppgår till

- a) minst 16 år, 60 år,
- b) minst 13 år, 61 år,
- c) minst 10 år, 62 år,
- d) minst 7 år, 63 år,
- e) minst 3 år, 64 år,
- f) under 3 år, 65 år,

2) för en sådan manlig tjänsteman vars tjänst som värvad har omvandlats till en civil tjänst, och som före utgången av 1994 hade sådan pensionsgrundande tjänstgöringstid i tjänsten som värvad som uppgår till

- a) minst 16 år, 50 år,
- b) minst 13 år, 51 år 6 månader,
- c) minst 10 år, 53 år,
- d) minst 7 år, 54 år 6 månader,
- e) minst 3 år, 56 år,
- f) under 3 år, 57 år 6 månader,

3) för en sådan kvinnlig tjänsteman vars tjänst som värvad har omvandlats till en civil tjänst, och som före utgången av 1994 hade sådan pensionsgrundande tjänstgöringstid i tjänsten som värvad som uppgår till

- a) minst 16 år, 60 år,
- b) minst 13 år, 61 år,
- c) minst 10 år, 62 år,
- d) minst 7 år, 63 år,
- e) minst 3 år, 64 år,
- f) under 3 år, 65 år,

4) för en sådan tjänsteman som har tjänstgjort inom försvarsförvaltningen den 31 december 1992 och som den 31 december 1994 har tjänstgjort i en sådan tjänst för vilken avgångsåldern var lägre än den allmänna avgångsåldern och för vilken tjänstemannen före utgången av 1994 hade pensionsgrundande tjänstgöringstid som uppgår till

- a) minst 16 år, 60 år,
- b) minst 13 år, 61 år,
- c) minst 10 år, 62 år,
- d) minst 7 år, 63 år,
- e) minst 3 år, 64 år,
- f) under 3 år, 65 år.

De avgångsåldrar som anges i 1 mom. 4–6 punkten och 2 mom. höjs årligen från och med ingången av 2018 så att om avgångsåldern uppnås

1) 2018 höjs avgångsåldern med tre månader från den avgångsålder som anges i 1 mom. 4–6 punkten och 2 mom.,

2) 2019 höjs avgångsåldern med sex månader från den avgångsålder som anges i 1 mom. 4–6 punkten och 2 mom.,

3) 2020 höjs avgångsåldern med nio månader från den avgångsålder som anges i 1 mom. 4–6 punkten och 2 mom.,

4) 2021 höjs avgångsåldern med ett år från den avgångsålder som anges i 1 mom. 4–6 punkten och 2 mom.,

5) 2022 höjs avgångsåldern med ett år och tre månader från den avgångsålder som anges i 1 mom. 4–6 punkten och 2 mom.,

6) 2023 höjs avgångsåldern med ett år och sex månader från den avgångsålder som anges i 1 mom. 4–6 punkten och 2 mom.,

7) 2024 höjs avgångsåldern med ett år och nio månader från den avgångsålder som anges i 1 mom. 4–6 punkten och 2 mom.,

8) 2025 höjs avgångsåldern med två år från den avgångsålder som anges i 1 mom. 4–6 punkten och 2 mom.,

Av tungt vägande skäl och med tjänstemannens samtycke kan huvudstaben besluta att en tjänsteman som tjänstgör i en civil tjänst inom försvarsmakten kan fortsätta i tjänsten en viss tid efter avgångsåldern, dock högst till utgången av den månad under vilken en tjänsteman som är född 1957 eller tidigare fyller 68 år, en tjänsteman som är född 1958–1961 fyller 69 år och en tjänsteman som är född efter 1961 fyller 70 år, en tjänsteman med en militärtjänst som militärprofessor högst till dess att tjänstemannen fyller 65 år och en underofficer enligt 1 mom. 5 punkten till utgången av den månad under vilken underofficeren uppnår avgångsåldern 55 år.

Beslutet om rätt för en tjänsteman att kvarstå i tjänsten ska fattas innan tjänstemannen uppnår avgångsåldern. Ett tjänsteförhållande upphör utan uppsägning när den i 4 mom. avsedda tiden löper ut.

Denna lag träder i kraft den 20 .

Bestämmelserna i 47 § 2 och 3 mom. i denna lag tillämpas också på en i ikraftträdandebestämmelsen i statsrådets förordning om Servicecentret för statens ekonomi- och personalförvaltning (229/2009) avsedd

1) tjänsteman som före ingången av 2008 har övergått från en tjänst inom försvarsmakten till Försvarsförvaltningens servicecentral och som därefter har flyttat till Servicecentret för statens ekonomi- och personalförvaltning, samt

2) en tjänsteman som före ingången av 2010 har övergått från en tjänst inom försvarsmakten till Servicecentret för statens ekonomi- och personalförvaltning.

Helsingfors den 6 april 2017

Statsminister

Juha Sipilä

Försvarsminister Jussi Niinistö

Lag

om ändring av 47 § i lagen om försvarsmakten

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen om försvarsmakten (551/2007) 47 §, sådan den lyder delvis ändrad i lag 1617/2009, som följer:

Gällande lydelse

47 §

Avgångsålder och rätten att kvarstå i tjänst efter avgångsåldern

Avgångsåldern för en tjänsteman i militär tjänst är

1) 63 år för kommandören för försvarsmakten,

2) 60 år för chefen för huvudstaben samt i tjänsterna som general, amiral, överste och kommodor samt militärprofessor och, enligt vad som föreskrivs närmare genom förordning av statsrådet, för tjänstemän i därmed jämförbara andra militära tjänster; i uppgifter som kräver flygarutbildning är avgångsåldern likväl 55 år i en tjänst som general och 52 år i en tjänst som överste, samt (22.12.2009/1617)

Föreslagen lydelse

47 §

Avgångsålder och rätten att kvarstå i tjänst efter avgångsåldern

Avgångsåldern i en militär tjänst är

1) för kommandören för försvarsmakten, enligt födelseår

a) 63 år för den som är född 1954 eller tidigare,

b) 63 år och 3 månader för den som är född 1955,

c) 63 år och 6 månader för den som är född 1956,

d) 63 år och 9 månader för den som är född 1957,

e) 64 år för den som är född 1958,

f) 64 år och 3 månader för den som är född 1959,

g) 64 år och 6 månader för den som är född 1960,

h) 64 år och 9 månader för den som är född 1961,

i) 65 år för den som är född 1962–1964,

2) för chefen för huvudstaben och i tjänsterna som general, amiral, försvarsmaktens chefsingenjör, försvarsmaktens överläkare, överste och kommodor, fältbiskop, militäröveringenjör, militäröverläkare samt militärprofessor och biträdande militärprofessor, enligt födelseår

a) 60 år för den som är född 1957 eller tidigare,

b) 60 år och 3 månader för den som är född 1958,

c) 60 år och 6 månader för den som är född 1959,

d) 60 år och 9 månader för den som är född 1960,

- e) 61 år för den som är född 1961,
 - f) 61 år och 3 månader för den som är född 1962,
 - g) 61 år och 6 månader för den som är född 1963,
 - h) 61 år och 9 månader för den som är född 1964,
 - i) 62 år för den som är född 1965–1967,
i uppgifter som förutsätter flygarutbildning i en tjänst som general dock
 - a) 55 år för den som är född 1962 eller tidigare,
 - b) 55 år och 3 månader för den som är född 1963,
 - c) 55 år och 6 månader för den som är född 1964,
 - d) 55 år och 9 månader för den som är född 1965,
 - e) 56 år för den som är född 1966,
 - f) 56 år och 3 månader för den som är född 1967,
 - g) 56 år och 6 månader för den som är född 1968,
 - h) 56 år och 9 månader för den som är född 1969,
 - i) 57 år för den som är född 1970–1972,
i uppgifter som förutsätter flygarutbildning i en tjänst som överste
 - a) 52 år för den som är född 1965 eller tidigare,
 - b) 52 år och 3 månader för den som är född 1966,
 - c) 52 år och 6 månader för den som är född 1967,
 - d) 52 år och 9 månader för den som är född 1968,
 - e) 53 år för den som är född 1969,
 - f) 53 år och 3 månader för den som är född 1970,
 - g) 53 år och 6 månader för den som är född 1971,
 - h) 53 år och 9 månader för den som är född 1972,
 - i) 54 år för den som är född 1973–1975,
- 3) 55 år för tjänstemän i andra militära tjänster; i uppgifter som kräver flygarutbildning är avgångsåldern likväl 45–50 år med beaktande av personens utbildning och erfarenhet.
- Genom förordning av statsrådet utfärdas närmare bestämmelser om hur utbildning och erfarenhet skall beaktas vid reglering av avgångsåldern. Kommendören för försvarsmak-
- 3) i tjänsterna som officer, visstidstjänsterna för yngre officer, visstidstjänsterna för reservofficer, institutofficerstjänsterna, tjänsterna som underofficer, visstidstjänsterna för underofficer, specialofficerstjänsterna, tjänsterna som militärpräst och visstidstjänsterna för specialofficer, enligt födelseår,
 - a) 55 år för den som är född 1962 eller tidigare,

ten förordnar i enlighet med de grunder som försvarsministeriet fastställer vilka uppgifter som förutsätter flygarutbildning. Huvudstaben beslutar om avgångsåldern för tjänstemän som tjänstgör i sådana uppgifter.

- b) 55 år och 3 månader för den som är född 1963,
- c) 55 år och 6 månader för den som är född 1964,
- d) 55 år och 9 månader för den som är född 1965,
- e) 56 år för den som är född 1966,
- f) 56 år och 3 månader för den som är född 1967,
- g) 56 år och 6 månader för den som är född 1968,
- h) 56 år och 9 månader för den som är född 1969,
- i) 57 år för den som är född 1970–1972,
i uppgifter som förutsätter flygarutbildning i en tjänst som officer dock
- a) 50 år för den som är född 1967 eller tidigare,
- b) 50 år och 3 månader för den som är född 1968,
- c) 50 år och 6 månader för den som är född 1969,
- d) 50 år och 9 månader för den som är född 1970,
- e) 51 år för den som är född 1971,
- f) 51 år och 3 månader för den som är född 1972,
- g) 51 år och 6 månader för den som är född 1973,
- h) 51 år och 9 månader för den som är född 1974,
- i) 52 år för den som är född 1975–1977,
i uppgifter som förutsätter flygarutbildning i en tjänst som institutofficer
- a) 45 år för den som är född 1972 eller tidigare,
- b) 45 år och 3 månader för den som är född 1973,
- c) 45 år och 6 månader för den som är född 1974,
- d) 45 år och 9 månader för den som är född 1975,
- e) 46 år för den som är född 1976,
- f) 46 år och 3 månader för den som är född 1977,
- g) 46 år och 6 månader för den som är född 1978,
- h) 46 år och 9 månader för den som är född 1979,
- i) 47 år för den som är född 1980–1982,
- 4) för en sådan person som den 31 december 1996 har varit anställd hos försvarsmakten och som har utnämnts eller utnämns till

en tjänst som specialofficer eller till en tjänst som militärpräst, 60 år,

5) för en sådan manlig tjänsteman som är innehavare av en tjänst som underofficer, och som före utgången av 1994 hade sådan pensionsgrundande tjänstgöringstid i tjänsten som värvad som uppgår till

- a) minst 16 år, 50 år,*
- b) minst 13 år, 51 år,*
- c) minst 10 år, 52 år,*
- d) minst 7 år, 53 år,*
- e) minst 3 år, 54 år,*
- f) under 3 år, 55 år,*

6) för en sådan kvinnlig tjänsteman som är innehavare av en tjänst som underofficer, och som den 31 december 1994 har tjänstgjort som värvad, 60 år.

Avgångsåldern i en civil tjänst inom försvarsmakten är

1) för en sådan manlig tjänsteman vars tjänst som specialofficer har omvandlats till en civil tjänst, och som före utgången av 1996 hade sådan pensionsgrundande tjänstgöringstid i tjänsten som specialofficer som uppgår till

- a) minst 16 år, 60 år,*
- b) minst 13 år, 61 år,*
- c) minst 10 år, 62 år,*
- d) minst 7 år, 63 år,*
- e) minst 3 år, 64 år,*
- f) under 3 år, 65 år,*

2) för en sådan manlig tjänsteman vars tjänst som värvad har omvandlats till en civil tjänst, och som före utgången av 1994 hade sådan pensionsgrundande tjänstgöringstid i tjänsten som värvad som uppgår till

- a) minst 16 år, 50 år,*
- b) minst 13 år, 51 år 6 månader,*
- c) minst 10 år, 53 år,*
- d) minst 7 år, 54 år 6 månader,*
- e) minst 3 år, 56 år,*
- f) under 3 år, 57 år 6 månader,*

3) för en sådan kvinnlig tjänsteman vars tjänst som värvad har omvandlats till en civil tjänst, och som före utgången av 1994 hade sådan pensionsgrundande tjänstgöringstid i tjänsten som värvad som uppgår till

- a) minst 16 år, 60 år,*
- b) minst 13 år, 61 år,*
- c) minst 10 år, 62 år,*
- d) minst 7 år, 63 år,*
- e) minst 3 år, 64 år,*
- f) under 3 år, 65 år,*

4) för en sådan tjänsteman som har tjänstgjort inom försvarsförvaltningen den 31 december 1992 och som den 31 december 1994 har tjänstgjort i en sådan tjänst för vilken avgångsåldern var lägre än den allmänna avgångsåldern och för vilken tjänstemannen före utgången av 1994 hade pensionsgrundande tjänstgöringstid som uppgår till

- a) minst 16 år, 60 år,
- b) minst 13 år, 61 år,
- c) minst 10 år, 62 år,
- d) minst 7 år, 63 år,
- e) minst 3 år, 64 år,
- f) under 3 år, 65 år.

De avgångsåldrar som anges i 1 mom. 4–6 punkten och 2 mom. höjs årligen från och med ingången av 2018 så att om avgångsåldern uppnås

1) 2018 höjs avgångsåldern med tre månader från den avgångsålder som anges i 1 mom. 4–6 punkten och 2 mom.,

2) 2019 höjs avgångsåldern med sex månader från den avgångsålder som anges i 1 mom. 4–6 punkten och 2 mom.,

3) 2020 höjs avgångsåldern med nio månader från den avgångsålder som anges i 1 mom. 4–6 punkten och 2 mom.,

4) 2021 höjs avgångsåldern med ett år från den avgångsålder som anges i 1 mom. 4–6 punkten och 2 mom.,

5) 2022 höjs avgångsåldern med ett år och tre månader från den avgångsålder som anges i 1 mom. 4–6 punkten och 2 mom.,

6) 2023 höjs avgångsåldern med ett år och sex månader från den avgångsålder som anges i 1 mom. 4–6 punkten och 2 mom.,

7) 2024 höjs avgångsåldern med ett år och nio månader från den avgångsålder som anges i 1 mom. 4–6 punkten och 2 mom.,

8) 2025 höjs avgångsåldern med två år från den avgångsålder som anges i 1 mom. 4–6 punkten och 2 mom.,

Av tungt vägande skäl och med tjänstemannens samtycke kan huvudstaben besluta att en tjänsteman kan fortsätta i tjänsten en viss tid efter avgångsåldern. Detta gäller dock högst till dess att en tjänsteman fyller 68 år, en tjänsteman med en militärtjänst som militärprofessor fyller 63 år och en tjänsteman med en militärtjänst fyller 55 år. (22.12.2009/1617)

Av tungt vägande skäl och med tjänstemannens samtycke kan huvudstaben besluta att en tjänsteman som tjänstgör i en civil tjänst inom försvarsmakten kan fortsätta i tjänsten en viss tid efter avgångsåldern, dock högst till utgången av den månad under vilken en tjänsteman som är född 1957 eller tidigare fyller 68 år, en tjänsteman som är född 1958–1961 fyller 69 år och en tjänsteman som är född efter 1961 fyller 70 år, en tjänsteman med en militärtjänst som militär-

Beslutet om rätt för en tjänsteman att kvarstå i tjänsten skall fattas innan tjänstemannen uppnår avgångsåldern. Ett tjänsteförhållande upphör utan uppsägning när den i 3 mom. avsedda tiden löper ut.

professor högst till dess att tjänstemannen fyller 65 år och en underofficer enligt 1 mom. 5 punkten till utgången av den månad under vilken underofficeren uppnår avgångsåldern 55 år.

Beslutet om rätt för en tjänsteman att kvarstå i tjänsten ska fattas innan tjänstemannen uppnår avgångsåldern. Ett tjänsteförhållande upphör utan uppsägning när den i 4 mom. avsedda tiden löper ut.

Denna lag träder i kraft den 20 .

Bestämmelserna i 47 § 2 och 3 mom. i denna lag tillämpas också på en i ikraftträdandebestämmelsen i statsrådets förordning om Servicecentret för statens ekonomi- och personalförvaltning (229/2009) avsedd

1) tjänsteman som före ingången av 2008 har övergått från en tjänst inom försvarsmakten till Försvarsförvaltningens servicecentral och som därefter har flyttat till Servicecentret för statens ekonomi- och personalförvaltning, samt

2) en tjänsteman som före ingången av 2010 har övergått från en tjänst inom försvarsmakten till Servicecentret för statens ekonomi- och personalförvaltning.

Helsingfors den mars 2017